

Minister van Justitie en Veiligheid
Minister voor Rechtsbescherming

**Directoraat-Generaal
Ondermijning**

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum
1 november 2022

Ons kenmerk
4279486

nota

Beslisnota verbetering kroongetuigenregeling

1. Aanleiding

In het coalitieakkoord van 2022 is opgenomen dat dit kabinet georganiseerde criminaliteit effectiever wil opsporen en vervolgen, bijvoorbeeld door het verbeteren van de kroongetuigenregeling. In het verleden is de inzet van kroongetuigen in meerdere zaken doorslaggevend gebleken in het opsporen en vervolgen van criminele kopstukken. Vanuit de praktijk bestaat er al sinds 2013 een sterke wens om de kroongetuigenregeling aan te passen. Verschillende ambtsvoorgangers hebben ook richting de Kamer gecommuniceerd dat er gewerkt wordt aan een verbreding van de kroongetuigenregeling. In deze beslisnota wordt u gevraagd een besluit te nemen over de invulling van uw voornemen tot verbetering van de kroongetuigenregeling.

Deze nota wordt voorgelegd aan de minister van Justitie en Veiligheid vanwege haar verantwoordelijkheid voor de kroongetuigenregeling als geheel en aan de minister voor Rechtsbescherming vanwege zijn verantwoordelijkheid voor het sanctiebeleid.

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met het voorstel voor verbetering van de kroongetuigenregeling zoals hieronder uiteengezet en met verzending van de brief hierover aan de Tweede Kamer.

3. Kernpunten van het geadviseerde besluit

Uit de verschillende besprekingen met u beiden volgt dat er een besluit wordt gevraagd op de volgende onderdelen:

1. Verzending van de conceptbrief aan de Tweede Kamer;
2. Verbreding kroongetuigenregeling;
3. Rechterlijke toetsing;
4. Veiligheidsaspecten;
5. Aanscherping Gratiwet;
6. Financiële tegemoetkoming.

Ad 1. Verzending van de conceptbrief aan de Tweede Kamer

Instemmen met verzending van de conceptbrief aan de Tweede Kamer, waarin onderstaande gevraagde besluiten zijn verwerkt en bovendien een reactie wordt

gegeven op het onderzoek 'Collaboration with Justice in the Netherlands, Germany, Italy and Canada' van Crijns et al.

**Directoraat-Generaal
Ondermijning**

Ad 2: Verbreding kroongetuigenregeling

Instemmen met de aankondiging van een voorstel tot een wetswijziging (artikel 44a Sr) op de volgende punten:

1. Mogelijkheid van omzetting van een gedeelte of het geheel van de onvoorwaardelijke vrijheidsstraf in een voorwaardelijk gedeelte, bij een voorgenomen strafeis van ten hoogste zes jaar onvoorwaardelijke vrijheidsstraf. Een andere voorwaarde is dat de getuigenverklaring zo belangrijk is voor de opsporing en vervolging van een ernstig misdrijf of een complex van ernstige misdrijven, dat de strafvermindering gelet op het eigen geringe aandeel daarmee in verhouding is. Hierdoor wordt voor deze categorie een strafkorting tot ten hoogste 100% mogelijk. De officier van justitie krijgt de mogelijkheid - als stok achter de deur - een voorwaardelijke vrijheidsstraf te eisen van ten hoogste de voorgenomen strafeis (dus ten hoogste zes jaar). En de rechter krijgt de mogelijkheid een dergelijke lange voorwaardelijke vrijheidsstraf op te leggen.
2. De duur van de door de rechter vast te stellen proeftijd wordt voor deze categorie wettelijk bepaald op ten hoogste zes jaar (100% van de maximale voorwaardelijke vrijheidsstraf die kan worden opgelegd). Normaal is de maximaal vast te stellen proeftijd drie jaar.

Datum

1 november 2022

Ons kenmerk

4279486

Ad 3: Rechterlijke toetsing

Instemmen met het voorstel om de huidige wijze van toetsing in stand te houden (onderscheid kroongetuigenovereenkomst en getuigenbeschermingsovereenkomst) en (conform verzoek MJenV) de volgende punten nader uit te werken ten aanzien van transparantie en uniformiteit (punt 1), het betrekken van onafhankelijke expertise (punt 2) en het eerder betrekken van de rechter-commissaris (punt 3):

1. Inkadering van getuigenbescherming in wet-of regelgeving, zodat aan de voorkant voor iedereen transparant is welke (gestandaardiseerde) afspraken in het kader van getuigenbescherming onder welke voorwaarden mogelijk zijn.
2. Het definitief maken van de afspraak met het OM dat extern, onafhankelijk lidmaatschap van de Centrale Toetsingscommissie structureel gewaarborgd wordt.
3. Het OM vragen om werkafspraken met de Rechtspraak te maken over het eerder betrekken van de rechter-commissaris bij de voorgenomen kroongetuigenovereenkomst, zodat deze meer tijd heeft voor toetsing.

Ad 4: Veiligheidsaspecten

Instemmen met de overweging dat drie elementen in samenhang doorslaggevend zijn in het verantwoord kunnen presenteren van dit voorstel tot verbreding van de kroongetuigenregeling:

1. De lopende versterking van het stelsel bewaken en beveiligen;
2. De doorslaggevende risicoanalyse ten aanzien van de veiligheidsaspecten in ieder kroongetuigentraject;
3. Het belang van opsporing en vervolging en de veiligheid die met de inzet van kroongetuigen wordt gediend.

Hier wordt in de Kamerbrief uitgebreid aandacht aan besteed.

Ad 5: Aanscherpen Gratiwet

Instemmen met het nader onderzoeken van de mogelijkheden tot aanscherping van de Gratiwet, om te voorkomen dat personen die kroongetuige worden nadat zij reeds onherroepelijk veroordeeld zijn, zich straffeloos kunnen terugtrekken nadat zij in vrijheid zijn gesteld.

**Directoraat-Generaal
Ondermijning**

Datum
1 november 2022

Ons kenmerk
4279486

Het OM heeft verzocht de mogelijkheid te onderzoeken om de Gratiwet aan te scherpen, om de verplichting van een *reeds veroordeelde* kroongetuige tot het afleggen van een verklaring stevig te verankeren. Dit zou kunnen betekenen het opnemen van een bijzondere voorwaarde dat de kroongetuige een verklaring aflegt, gekoppeld aan een proeftijd. De Gratiwet valt onder verantwoordelijkheid van MRb.

Ad 6: Financiële tegemoetkoming

Instemmen met het nu niet nemen van een besluit over een voorstel ten aanzien van financiële tegemoetkoming en met het daarom niet opnemen van een passage hierover in de Kamerbrief.

Er is gesproken over de mogelijkheid van het bieden van een financiële tegemoetkoming voor geleden ernstig nadeel als gevolg van het afleggen van een verklaring door een (kroon)getuige. Dit uitdrukkelijk niet als beloning voor een verklaring, maar als tegemoetkoming voor bijvoorbeeld verlies van werk en inkomen als gevolg van het getuigen over anderen. In Duitsland en Canada bestaat een dergelijke mogelijkheid.

MJenV heeft aangegeven hier op dit moment geen ruimte voor te zien. Indien de Kamer de mogelijkheid van een financiële tegemoetkoming op dit moment wel wenselijk vindt, kan hierover worden nagedacht. Er wordt (dan) bezien of dit binnen dit traject moet worden meegenomen of dat er eventueel parallel een apart traject nodig is.

4. Toelichting

4.1 Politieke context

In het Coalitieakkoord is opgenomen: 'Zware criminelen worden effectiever opgespoord en vervolgd, bijvoorbeeld door het verbeteren van de kroongetuigenregeling (...).' De nu voorgelegde besluitvorming is de invulling van deze passage.

In eerdere commissiedebatten en tijdens televisieoptredens heeft MJenV aangegeven bezig te zijn met het voorbereiden van een verbetering van de kroongetuigenregeling.

4.2 Financiële overwegingen

In het Breed Offensief (2020) is er reeds structureel 4 miljoen euro vrijgemaakt om de beoogde verbreding van de kroongetuigenregeling te kunnen bewerkstelligen. Vanuit het Coalitieakkoord 2022 is daar bovenop een structureel bedrag van 5 miljoen euro gereserveerd. Dit brengt het totaal op 9 miljoen euro per jaar. Over de precieze besteding van deze middelen wordt in de uitwerkingsfase een besluit genomen, waarbij ook impactanalyses betrokken worden die in het wetgevingstraject worden opgevraagd.

4.3 Juridische overwegingen

Om de straffkorting uit het voorstel mogelijk te maken is wijziging van de regeling

in artikel 44a van het Wetboek van Strafrecht noodzakelijk (zie onderdeel 3 hierboven).

**Directoraat-Generaal
Ondermijning**

Indien uit het nader onderzoeken van inkadering van de getuigenbescherming en aanscherping van de Gratiwet volgt dat wet- of regelgeving aanpassing behoeft, zal hierover op een later moment een besluit worden genomen.

Datum
1 november 2022

Ons kenmerk
4279486

4.4 Implementatie

De nu geadviseerde besluiten zien op het aankondigen van voornemens en het starten met de nadere uitwerking. De daadwerkelijke uitwerking en daaruit volgende implementatie vinden in een later stadium plaats, met uitzondering van de elementen die niet afhankelijk zijn van nieuwe wet- of regelgeving. Zo zullen de werkafspraken tussen het OM en de Rechtspraak over het eerder betrekken van de rechter-commissaris bij een voorgenomen kroongetuigenovereenkomst vanzelfsprekend geïmplementeerd worden zodra deze gereed zijn.

4.5 Ontwikkelingen hiervoor

Er hebben de afgelopen maanden verschillende besprekingen plaatsgevonden met de betrokken partners op ambtelijk niveau en met u (beiden). Tijdens deze besprekingen is eerst verkennend en later verdiepend gesproken over de inhoud van de verbetering van de kroongetuigenregeling. Daarnaast hebben de volgende gesprekken plaatsgevonden:

Op 4 april 2022 heeft er een gesprek plaatsgevonden tussen MJenV, MRb, een lid van het College van Procureurs-Generaal van het Openbaar Ministerie en ambtelijke ondersteuning. Tijdens dit gesprek stonden twee elementen centraal: nut en noodzaak van verbreding en de veiligheidsaspecten.

Op 7 september 2022 heeft MJenV een werkbezoek gebracht aan het Team Getuigenbescherming van de politie, in aanwezigheid van de landelijk officier Getuigenbescherming. Er is onder meer gesproken over een transparant kader over wat er wel en niet afgesproken kan worden in het kader van getuigenbescherming.

Op ambtelijk niveau heeft er tevens een informeren en verkennend gesprek plaatsgevonden met de Nederlandse Orde van Advocaten.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1 Toelichting

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.